

Vážené dámy, vážení pánové, drazí hosté!

20. prosince 1886 rozbouřil vody veřejné debaty čtyřicetiletý mladík Hubert Gordon Schauer. V úvodníku prvního čísla revue Čas, který lakonicky nazval „Naše dvě otázky“, se provokativně tázal po podstatě a smyslu národní existence ve vztahu ke světu. Následná vlna rozhořčení vyústila v proslulou polemiku a sebevědomá nesentimentálnost Schauerova textu významně rezonovala i v Manifestu České moderny; a to včetně slavného doporučení: „Buď svým, a budeš českým“.

V roce 1920 pak Schauerův učitel, nyní prezident Tomáš Garrigue Masaryk inspiroval vznik Státních cen za literaturu a překladatelské dílo.

Masaryk dobře chápal význam a komplikovanost obou Schauerových otázek. Masaryk věděl, že stát, který deklaruje humanistické hodnoty, musí aktivně podporovat a oceňovat svobodnou uměleckou tvorbu, která s těmito hodnotami souzní.

Tradice těchto cen byla v době nesvobody přerušena a znovuobnovil ji v roce 1995 tehdejší ministr kultury Pavel Tigrid. Není náhoda, že to byl právě on.

Jeho životní osudy byly tak dramaticky poznamenány ničemnými ideologiemi nacionálního socialismu a komunismu, které kulturu vnímaly jako ideologickou posluhovačku. Lépe než kdo jiný rozuměl Pavel Tigrid významu svobodné a sebevědomé umělecké tvorby v budování a kultivaci politického národa.

Státní ceny za literaturu a překladatelské dílo jsou nově udělovány v dvouletém cyklu za literární počin nebo (jako letos) za celoživotní dílo.

Od roku 2003 jsou pak spolu s těmito Státními cenami udělovány Ceny ministerstva kultury v oblasti divadla, hudby, výtvarného umění a architektury.

Je mi nesmírnou ctí v této skvělé tradici pokračovat. Blahopřeji všem, kteří je dnes obdrží, a také jim ze srdce za jejich práci děkuji.